

سوالات خط به خط درس دوم فلسفه دوازدهم

۱- آیا مسأله‌های فیلسوفان با توجه به پیشرفت علوم، تغییر می‌کند؟

کله پاسخ: با اینکه علوم پیشرفت می‌کنند، اما بسیاری از مسئله‌های فیلسوفان ثابت مانده است و درباره آن بحث کرده و کتاب می‌نویسند.

۲- برخی از مسائل فیلسوفان که همواره برایشان ثابت بوده و با پیشرفت علوم تغییر نمی‌کند، کدامند؟

کله پاسخ: جهان منتهی است یا نامتناهی؟ *جهان همواره بوده یا آغازی مانند «مه بانگ» (بیگ‌بنگ) داشته؟ *هستی منحصر به طبیعت است یا عوالم دیگری هم وجود دارد؟ *آیا علاوه بر موجودات جسمانی، موجودات غیرجسمانی هم هست؟ *آیا موجودات این جهان (چه منتهی چه نامتناهی) می‌توانسته‌اند نباشند؟

۳- رابطه میان موضوع و محمول در قضایای حملی، چند حالت می‌تواند داشته باشد؟ هر یک به چه معناست؟ مثال بزنید.

(نهایی: خرداد ۹۹، شهریور ۱۴۰۰)

کله پاسخ: سه حالت: ۱. وجوب (ضرورت): اگر حمل محمول بر موضوع ضروری باشد. مثال: مثلث شکل سه ضلعی است.
 ۲. امکان: اگر حمل محمول برای موضعش ضروری نباشد و هم بتواند حمل شود هم نشود. مثال: دیوار خانه ما سفید است.
 ۳. امتناع: حمل محمول بر موضوع محال و غیرممکن باشد. مثال: عدد هشت فرد است.

۴- اگر در قضایای حملی، «وجود» به عنوان محمول قرار بگیرد، با موضوعش چند حالت می‌تواند داشته باشد؟ توضیح دهید.

(نهایی: شهریور ۹۹)

کله پاسخ: سه حالت: ۱. واجب الوجود: موضوعی که نسبت به محمول وجود، رابطه حتمی دارد. مثال: خدا.
 ۲. ممکن الوجود: موضوعی که نسبت به محمول وجود رابطه احتمالی دارد. مثال: انسان
 ۳. ممتنع الوجود: موضوعی که نسبت به محمول وجود رابطه محال دارد. مثال: سیاه سفید

۵- به اعتقاد فارابی و ابن‌سینا، چه چیزی باعث می‌شود که ممکن‌الوجودها موجود شوند؟

کله پاسخ: فارابی و ابن‌سینا معتقدند اگرچه ممکن‌الوجودها در ذات و ماهیت خود، با وجود رابطه امکانی دارند، اما همین رابطه امکانی به آنها اجازه می‌دهد که اگر علت وجودشان فراهم شود، موجود شوند.

۶- منظور از رابطه امکانی را توضیح دهید.

کله پاسخ: منظور از رابطه امکانی یعنی ذاتش این‌طور نیست که حتماً موجود نباشد بلکه می‌تواند موجود نباشد. ذاتش این‌طور نیست که حتماً موجود باشد بلکه می‌تواند موجود باشد. با بودن علت، وجود برایش ضروری می‌شود.

۷- منظور از واجب الوجود بالغیر چیست؟

کله پاسخ: در حال حاضر همه اشیا که موجود هستند، واجب الوجود هستند (وجودشان ضروری شده که موجود شدند) اما این ضرورت از ناحیه ذاتشان نیست بلکه به واسطه علت‌هایی است که خارج از ماهیت آنهاست. به چنین واجب الوجودی، واجب الوجود بالغیر می‌گویند. (خدا واجب الوجود بالذات است).

۸- حالت ممکن الوجود (حالت امکانی) را به چه چیزی می‌توان تشبیه نمود؟ توضیح دهید.

کله پاسخ: حالت ممکن الوجود مانند ترازویی است که دو کفه آن در حالت تعادل قرار دارند و هیچ کفه‌ای بر دیگری ترجیحی ندارد حال اگر ببینیم یکی از کفه‌ها پایین آمده، می‌گوییم عقلاً محال است بدون هیچ علتی، چنین شده باشد.